

ACC. N:R. M. 10953:1-7.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Frans Mårtensson
Härad: Järrestad Adress: Brantevik
Socken: Simris ö. Ö. Nöbbelöv Berättat av: se uppl. bladens bak-
Uppteckningsår: 1949. Född år i nida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kr och fiske.

s. 1-5.

Platsen för vigsel och dop. s. 6-7.

LUF 67.

" 68.

№ 1

ACC. N:R M. 10953:1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Krokfiske

Da jag här besvarar frågor om krokfiske tänker jag på en fidsomspänning av de senaste 100 åren och utelämnar fiske med träl. Fiskerättens tänker jag mig mellan Simrishamn och Ystad. Abertadets förekommer fiske med krokredskap. Krokfisket utövas av gamla yrkesfiskare. Saut skeps fiske, såsom ålfiske, är fritt. Krokfisket har haft och har fortfarande största betydelsen då det gäller forsk- och laxfiske. Grotter och sill fiskas däremot med garn.

Sef 67

Krokfiskeredskapens konstruktion för forskfiske.

Varje båtlag för med sig ett 30 tal linor omkring 80 fm. långa vardera. På varje lina är med jämna mellanrum fastknutna så kallade favvar, en halv fm. långa. I andra änden på favvarna är en krok fastknuten, som i speken har en fly utbuggen för att fisken sedan den bitit i skall kunna lägga sig. I fjärde linan, som sänkes vid fisket, är en sten om några kg. vikt fastbunden för att linan skall sjunka till botten. På denna sten är en annan lina fastknuten, som kallas skäng och räcker upp till vattenytan.

Krokfiske

ACC. N:R

M. 10953:2.

N: 2

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Är en stöja är fastsatt för att utvisa var redskapen äro utsatta. Alla linorna är fastsatta i varandra ^{och förbundna med spisar} och läggas ut i en vid båge. I slutet av ritt utlagda linan äro även spisar med stäng och stöja fastsatta. Linorna läggas ut mot kvällen och dragas i dagningen. Som bete (agn) användes ritt, eller under vintra då ritt ej kan anskaffas, användes grodor, som fiskarna fånga i källor. Betet skyddas i små bitar och försättes så att krokspetsen och fleyet ej synes. Någon gång kan inträffa, att ett marsvin, som velat smaka på forshen, snärt in sig i linorna och då fått följa med den övriga fångsten. Ett marsvin har en vikt av omkring 30 kg. Linorna tillverkades av bomull och spinnos av fiskarna själva för i liden. Numera köpas de från fabrik. Stöfiske kallades då fiskaren hade ^{en} lina på en 10 fm. långd fastsatt i båten med ena ändan och i andra ändan av linan var fastsatt en plåskiva, en 5 cm. lång och en 3 cm. bred, något viken på längden. Tandau av densamma var fastsatt en blank metallskiva på

Krokfiske

ACC. N:R M. 10953:3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vilken 3 krokar vore fastsatta. När båten sattes i rörelse framåt och linan på vilken även en korkskiva var fastsatt, kastades ut, kom plömskivan genom sin vikta form, att göra vickande rörelser i vattnet så att metallskivan blänkta och glimmade, detta kom fisker att tro att det var någon småfisk och då den rå högg, fastmade den på någon av krokarne. Småfiskare kala fisk med lina vilken etom skat ovan kroken har en blyklump fastsatt för att kroken med den påsatta agnen fortare ska kunna sjunka i vattnet.

På krokfiske gå fiskarna en 4 à 5 sjömil ut. Fiskeplats för krokfiske, särskilt omtalad är, Långgrund en 4 sjömil öster om Småishamn, vilket har ett djup av omkring $\frac{3}{20}$ fm. Särskilda anläggningar för krokfiske på skänes ostkust äro okända. Likaså varabygge. Fiskevärd förkommer egentligen bara i de småländska stjärtdarna och i insjöar. Fiskestammen tycks varken ha ökat eller minskat. Befoderna för krokfiske äro fortfarande de samma. Men båtarna ha full en del försitts med 4 hästkr-motor.

Krokfiske

ACC. N:R M.10953:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Någon tidigare förekommande fiskart som nu skulle vara försvunnen är okänt. Någon fiskart som endast förekommer i hemtraktsens fiskerivatten, förekommer inte.

Vid krokfiske med krok användas 10 fm. långa linor, med 3 fopsar å varje lina. Varje fop är ungefär 1 fm. lång. Ett foplag använder ett femtiotal linor. I linornas ~~ändan~~ ^{fängst} varje lina är fastgjord vid en lina som kallas skäng och som är så lång som det beräknade havsdjupet. I ena ändan är en större sten fastsat och ungefär en fm. ovanför denna är fastgjord en träkubb, som kallas "Lätten". Det är i denna Lätte som fångstlinan egentligen är fastsat och som med sina 3 krokar och några korkor flyter snett uppåt och i riktning med havsströmmen. I övre ändan på skängen är en stöija fastsat. Alla linorna sätts ut med ungefär 50 fm. mellanrum och viltjas sedan då och då. Rätt ofta inträffar att sälar är framme och äter upp laxen

Brokfiske

ACC. N:R M. 10953:5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

som fastnat på krokarna utan att därför sjäva
röra kroken. Numera bedrivs laxfiske så att linorna
sätts ut med ena ändan fastgjord vid båten, var-
efter båten med sin besättning ^{och linor} driver med vind och
ström i flera dagar i sträck.

Torrfisket börjar på höstarna och jagar till efter våren.
Laxfiske kan jagas hela året om sjön är isfri.

Vigsel. Som regel vigdes bondfolk och hantverkare i huse-
dens hem. Vigsel i kyrkan skedde så man ville utveckla
mera ståt, såsom med brudfölje. (stors.) Prälas förekom i
regel, och då inbjöös prästen, släkten och de närmaste
umgängesvännerna. Även vigdes herrskap, samt lenek-
lar med koryrals grad, vigdes alltså i kyrkan.

Tjänare, arbetare och tjänstefolk vigdes i regel i präst-
gården, med vanligen en enkelare tjänning även här i
husens hem. Någon träkning i prästgården förekom
inte. Sederna vid vigsel, ha varit ungefär desamma de
senaste 100 åren, utom det att, de senaste 50 åren ha bröl-
lopsfestligheterna pågått endast en dag mot förut 2-3 dgr.

Men vederligen har inte husbönder ordnat med vigsel
för sina tjänare. Men väl förekom för längre tid till-
baka att husbondefolket skänkte hel- eller delvis
brudutstyrel till tjänstefolk, som varit i deras tjänst
en tiotalsår. Som brudutstyrel räknades en värkens-
klänning och en bäddad säng. Vigsel i kyrkan anmäts
nog som finast

Sep. 68

Dop. Som regel sker dop bland bondefolk i hemmet i förening med kalas, men enklare än vid vigsel. Även till dopkalas inbjudes prästen och några av närmaste släkter. Dop i kyrkan är det mest hantverkare och arbetarfolk som brukar rik av och kanske någon gång i prästgården. Detta av den anledning att de anse sina hem för ringa för prästen att komma in i.

När dop sker i kyrkan förrättas det inför församlingen i förening med gudstjänst och förekomma lika väl vinfertid som sommartid. I kyrkan har funnits uppvärmning de senaste sjuttiofem åren.

Någon bjudning vid vigsel- eller dopföreläsningar i prästgården förekommer inte.

Kyrktågning i hem eller kyrka, har rent bortfallit under de sista tjugoåren.